KOHTUJURISTI ETTEPANEK
YVES BOT
esitatud 17. märtsil 2011 [1]

1. Mitme 2006. aastal võetud meetmega muudeti suhkrusektori turgude ühist korraldust suhkrutööstuse ümberkorraldamiseks Euroopa Liidus. Need erinevad meetmed avaldasid muu hulgas järgmist mõju:

– turustusaasta algus lükati alates 2007. aastast 1. juulilt 1. oktoobrile, nii et turustusaastas 2006/2007 oli erandkorras viisteist kuud;

– selle erakorralise olukorra arvessevõtmiseks eraldati selle turustusaasta ettevõtjatele täiendavad üleminekukvoodid;

– kõikide ülejääkide suhtes, mis toodeti ja ületasid eraldatud kvoote, kohaldati maksu;

– ettevõtjaid õhutati ennast ümber korraldama nii, et nad loobuvad (ühest osast) oma põhikvootidest ja demonteerivad oma seadmeid, saades vastu ümberkorraldamisabi;

– ümberkorraldamiskohustuste täitmata jätmise korral tuli vastav abi esiteks tagasi nõuda ja teiseks määrata rahaline karistus, mille suurus on 30% tagasinõutavast summast, kui rikkumine oli tahtlik või tingitud raskest hooletusest.

2. Belgia äriühingule Beneo-Orafti SA (edaspidi „Beneo-Orafti") eraldati turustusaastal 2006/2007 nii põhi- kui ka üleminekukvoot. Vastutasuks ümberkorraldamisabi eest, mida talle maksti, kohustus ta loobuma põhikvoodist ja demonteerima osaliselt asjaomased seadmed. Leides siiski, et see loobumine ei puuduta tema üleminekukvooti, tootis ta teatava koguse inuliinisiirupit [2], mis jäi veidi alla selle viimase kvoodi.

1 – Algkeel: prantsuse.

2 – Inuliin on (fruktoosimolekulide ahelast koosnev) kiud, mida leidub mõnes taimes. Seda ekstraheeritakse siguri juurest. Inuliini hüdrolüüsil saadakse fruktoosi ning selle protsessi saadust, magusainet, mida nimetatakse inuliinisiirupiks ja reguleeritakse ühise turukorraldusega suhkrusektoris, kasutatakse eelkõige toiduainete-, joogi- ja tubakatööstuses.

3. Bureau d'intervention et de restitution belge (edaspidi „BIRB") soovib nüüd esiteks tagasi nõuda ümberkorraldamisabi summat, mis on 454,425 eurot toodetud tonni kohta, teiseks määrata rahalist karistust, mille suurus on 30% tagasinõutavast summast, ja kolmandaks sisse nõuda maksu, mille suurus on 500 eurot ületoodanguna toodetud tonni kohta. Beneo-Orafti on selle vastu.

4. Tribunal de première instance de Bruxelles (Belgia), kelle poole vaidluse osas pöörduti, esitas Euroopa Kohtule seitse eelotsuse küsimust, millega küsitakse peamiselt järgmist:

– Kas Beneo-Orafti võis pidada oma üleminekukvooti põhikvoodist sõltumatuks ning arvata seega, et tema loobumine viimasest ja vastava ümberkorraldamisabi maksmine ei mõjuta üleminekukvooti?

– Missugusel hetkel täpselt muutusid Beneo-Orafti võetud ümberkorraldamiskohustused talle siduvaks?

– Kas on lubatud korraga antud abi tagasi nõuda koos täiendava rahalise karistusega ning võtta samade koguste puhul maksu ületoodangult?

– Missugusel alusel tuleks arvutada summad, mis võib olla vaja tagasi nõuda?

I. Suhkruturu reform [3]

5. Suhkruturgude ühine korraldus loodi 1967. aastal, et tagada tootjatele õiglane sissetulek ja stabiliseerida turg. Selle korralduse raames kehtisid suhkrule sekkumishinnad, mis olid 1996. aastast kuni 2006. aastani tunduvalt kõrgemad kui maailmaturu hinnad. Aastatoodanguga, mis ületas 20 miljonit tonni, sai liidust ajapikku maailma kolmas suhkrutootja, kellele avaldati survet, et ta ei ekspordiks enam ülejääke subsideeritud hinnaga. 2005. aastal sunniti liitu Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) otsusega kaasama ekspordi suhtes kohaldatavasse ülempiiri eelkõige kvoodivälise suhkru eksportimine. Seega saab liit alates 2006. aastast eksportida ainult 1,37 miljonit tonni subsideeritud valget

3 – Vt Euroopa Liidu Kontrollikoja eriaruande nr 6 „Kas suhkruturu reformi põhieesmärgid on saavutatud?" (kättesaadav veebilehel http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/5986725.PDF) sissejuhatav osa.

suhkrut, samal ajal kui varasem aasta keskmine ulatus 6,5 miljoni tonnini.

6. Seepärast peeti vajalikuks reformi, et kohandada ühine turukorraldus uue ühise põllumajanduspoliitika põhimõtetega, samuti selleks, et säilitada turutasakaal, järgides samal ajal kohustust vähendada subsideeritud eksporti. Peamisteks eesmärkideks oli tagada suhkrutööstuse konkurentsivõime ebarentaabli tootmisvõimsuse vähendamisega, stabiliseerida turud, tagades samaaegselt varustuskindluse, ja kindlustada põllumajandusega tegelevale elanikkonnale õiglane elatustase, pehmendades majanduslikku ja ühiskondlikku mõju sellele elanikkonnale asjaomastes piirkondades.

7. Järk-järgult ellu viidud reformi peamised tunnused olid järgmised:

– säilitati vähendatud tootmiskvoodid, mida täiendavad lisakvoodid, mida võivad osta tootjad, kes leiavad, et on uues keskkonnas konkurentsivõimelised;

– valge suhkru tonnihinda vähendati järk-järgult;

– kvoodikohase suhkrupeedi minimaalset kasvatajatele makstavat tonnihinda vähendati järk-järgult, kusjuures neid vähendamisi korvati osalise hüvitamise süsteemiga;

– kvoodikohase ekspordi suhtes kohaldatav eksporditoetuste süsteem peatati;

– eksisteeris ajutine ümberkorraldamisfond, mida rahastati maksest, mida pidid tasuma tootjad oma kvoodilt, ja mis oli mõeldud peamiselt selleks, et rahastada tootmiskvootidest vabatahtliku loobumise korral makstavaid erinevaid toetusi:

– ümberkorraldamisabi tootjatele, kes loobuvad tootmisest kvoodi piires ehk loobuvad asjaomastest kvootidest;

– mitmekesistamisabi, mis oli mõeldud selleks, et õhutada asenduslahenduste väljatöötamist piirkondades, mida suhkrutööstuse ümberkorraldamine puudutas;

– üleminekuabi suhkru rafineerimise tehastele, et nad suudaksid ümberkorraldamisega kohaneda.

II. Õiguslik raamistik

A. *Määrus (EÜ) nr 318/2006*

8. Määrusega (EÜ) nr 318/2006 [4] muudeti põhjalikult ühist turukorraldust suhkrusektoris, tühistades ja asendades eelmise alusmääruse. [5]

9. Määruse nr 318/2006 artikli 1 lõikes 2 on nähtud ette, et toodete puhul, mida reguleerib suhkrusektori turgude ühine korraldus, algab turustusaasta 1. oktoobril ja lõpeb järgmise aasta 30. septembril, välja arvatud turustusaasta 2006/2007, mis algab 1. juulil 2006 ja lõpeb 30. septembril 2007. [6]

10. Selle määruse artikli 7 (mis paikneb II jaotise „Siseturg" 2. peatükis „Kvoodikohane toodang") lõikes 1 on täpsustatud, et suhkru, isoglükoosi ja inuliinisiirupi tootmise kohta riiklikul või piirkondlikul tasandil kehtivad kvoodid on määratud kindlaks selle määruse III lisas, ning selle artikli lõike 2 esimeses lõigus on sätestatud, et liikmesriigid määravad kvoodi igale suhkru, isoglükoosi või inuliinisiirupi tootmisega tegelevale ettevõtjale, kes on asutatud nende territooriumil.

11. Määruse nr 318/2006 samas peatükis on artiklis 10 „Kvootide haldamine" nähtud ette selle III lisas kehtestatud kvootide kohandamine iga turustusaasta puhul ühtse vähendamiskoefitsiendiga alates aastast 2010/2011.

12. Määruse nr 318/2006 II jaotise 3. peatüki pealkiri on „Kvoodiväline toodang" ja see sisaldab artikleid 12–15. Artikli 15 lõike 1 järgi maksustatakse ülejäägimaksuga mis tahes turustusaasta vältel toodetud suhkru, isoglükoosi ja inuliinisiirupi kogused, mis ületavad eraldatud kvoodid ja mille suhtes ei kohaldata

4 – Nõukogu 20. veebruari 2006. aasta määrus (EÜ) nr 318/2006 suhkrusektori turgude ühise korralduse kohta (ELT L 58, lk 1). See määrus tunnistati pärast põhikohtuasja faktiliste asjaolude asetleidmise ajavahemikku kehtetuks nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus) (ELT L 299, lk 1), millesse on siiski üle võetud paljud eelmise määruse sätted (vt viimase määruse XXII lisas toodud vastavustabeli punkt 40).

5 – St nõukogu 19. juuni 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1260/2001 suhkrusektori turgude ühise korralduse kohta (EÜT L 178, lk 1; ELT eriväljaanne 3/33, lk 17), mille kohaselt algas turustusaasta 1. juulil ja lõppes järgmise aasta 30. juunil (artikli 1 lõike 2 punkt m) (vt määruse nr 318/2006 põhjendused 2 ja 3).

6 – Seletuskirja kohaselt, mis oli kaasas määruse ettepanekuga, mille Euroopa Komisjon Euroopa Liidu Nõukogule esitas (KOM(2005) 263 (lõplik)), oli suhkru turustusaasta alguse 1. juulilt 1. oktoobrile lükkamise eesmärk „hõlbustada hindade alandamise elluviimist" (vt punkt 2.2).

ühte artiklites 12–14 ette nähtud süsteemidest (st peamiselt kasutamine teatavate tööstustoodete valmistamiseks, ülekandmine järgmisesse turustusaastasse, äärepoolseimate piirkondade varustamine või eksportimine teatavates kogusepiirides). Selle määruse põhjenduse 18 kohaselt on maksu võtmise eesmärk vältida nende süsteemide suhtes kohaldatavatele tingimustele mittevastavate koguste puhul „selliste turusituatsiooni kahjustavate koguste kuhjumist".

13. Määruse nr 318/2006 artikli 15 lõikes 2 on täpsustatud, et ülejäägimaks kehtestatakse „piisavalt kõrge, et vältida lõikes 1 osutatud koguste kuhjumist".

14. Selle määruse artikli 15 lõikes 3 on sätestatud, et nimetatud maksu nõuavad sisse liikmesriigid. Kuigi selles ei näi olevat ühtegi niisugust õigusnormi, nagu on määruse (EÜ) nr 320/2006 [7] artikli 11 lõige 3 (vt käesoleva ettepaneku punkt 27), mis näeb ette maksuna kogutud summade edasimaksmise, kuulub kõnesolev maks liidu omavahendite hulka. [8]

15. Määruse nr 318/2006 artikkel 44 (millele on viidatud määruse põhjenduses 43) lubab komisjonil võtta üleminekumeetmeid eelkõige selleks, et hõlbustada üleminekut turustusaasta 2005/2006 turuolukorralt turustusaasta 2006/2007 turuolukorrale ning üldisemalt vanalt korralt uuele.

16. Lõpuks on nimetatud määruse artiklis 46 täpsustatud eelkõige, et selle määruse II jaotist kohaldatakse kuni turustusaasta 2014/2015 lõpuni.

B. *Määrus nr 320/2006*

17. Määruse nr 320/2006 põhjendustes on märgitud eelkõige järgmist:

„(1) […] Ühenduse suhkrutootmis- ja -kaubandussüsteemi ühtlustamiseks

7 – Nõukogu 20. veebruari 2006. aasta määrus (EÜ) nr 320/2006, millega luuakse ajutine kava suhkrutööstuse ümberkorraldamiseks ühenduses ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (ELT L 58, lk 42).

8 – Kõnesoleva ajavahemiku kohta vt vastavalt nõukogu 29. septembri 2000. aasta otsuse 2000/597/EÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 253, lk 42; ELT eriväljaanne 01/03, lk 200) artikli 2 lõike 1 punkt a ja nõukogu 7. juuni 2007. aasta otsus 2007/436/EÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (ELT L 163, lk 17).

rahvusvaheliste nõuetega ning selle konkurentsivõime tagamiseks tulevikus tuleb käivitada põhjalik ümberkorraldusprotsess, mis toob kaasa mittetasuva tootmisvõimsuse märgatava vähenemise ühenduses. Selleks tuleks suhkru uue ja toimiva ühise turukorralduse rakendamise eeltingimusena kehtestada eraldiseisev ja autonoomne ajutine kava ühenduse suhkrutööstuse ümberkorraldamiseks. Selle kava kohaselt tuleks kvoote vähendada nii, et võetaks arvesse ühenduse suhkrutööstuse, suhkrupeedi-, suhkruroo- ja sigurikasvatajate ning tarbijate seaduslikke huve.

(2) Ühenduse suhkrutööstuse ümberkorraldusmeetmete rahastamiseks tuleks asutada ajutine ümberkorraldusfond. [...]

[...]

(4) Käesolevas määruses sätestatud ümberkorraldusmeetmeid tuleks rahastada ajutiste summade kogumisega neilt suhkru-, isoglükoosi- ja inuliinisiirupitootjatelt, kes hiljem ümberkorraldusprotsessist kasu saavad. [...]

(5) Tuleks sisse viia kaalukas majandussoodustus piisava ümberkorraldusabi kujul, et madalaima tootlikkusega suhkruettevõtjad loobuksid oma kvoodikohasest tootmisest. Sel eesmärgil tuleks näha ette ümberkorraldusabi, mis innustaks loobuma suhkru kvoodikohasest tootmisest ja asjaomastest kvootidest ning samal ajal võimaldaks võtta piisavalt arvesse tootmisest loobumisega seotud sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid kohustusi. Abi peaks olema kättesaadav nelja turustusaasta jooksul, et vähendada tootmist ulatuses, mis tagaks ühenduses tasakaalustatud turuolukorra.

[...]"

18. Määruse nr 320/2006 artikli 2 punkt 6 sätestab, et „kvoot [on] mis tahes kvoot suhkru, isoglükoosi ja inuliinisiirupi tootmiseks", mis on ettevõtjale eraldatud vastavalt määruse nr 318/2006 artikli 7 lõikele 2.

19. Määruse nr 320/2006 artikli 3 lõikes 1 on nähtud ette, et igal ettevõtjal, kes toodab

suhkrut, isoglükoosi või inuliinisiirupit ja kellele on eraldatud kvoot 1. juuliks 2006, on õigus ümberkorraldusabile iga loovutatud kvooditonni eest tingimusel, et ühel turustusaastal (kas 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009 või 2009/2010) loobub ettevõtja oma kvoodist või selle ühest osast ühel kolmest viisist, mida on kirjeldatud punktides a–c. Põhikohtuasjas asjakohane tingimus, mis on toodud punktis b, on niisugune, et ettevõtja loobub oma ühele või mitmele tehasele määratud kvoodist, demonteerib osaliselt asjaomaste tehaste tootmisseadmed ega kasuta asjaomaste tehaste allesjäänud tootmisseadmeid suhkruturu ühise korraldusega hõlmatud toodete tootmiseks (punktis a nimetatud tingimus on selline, et ta loobub niisugusest kvoodist ja demonteerib täielikult asjaomaste tehaste tootmisseadmed, ning punktis c mainitud tingimus selline, et ta loobub niisuguse kvoodi ühest osast ega kasuta asjaomaste tehaste tootmisseadmeid toorsuhkru rafineerimiseks – tingimus, mis ei eelda seega seadmete demonteerimist).

20. Määruse nr 320/2006 artikli 3 lõige 2 näeb eelkõige ette, et ümberkorraldamisabi antakse selleks turustusaastaks, mille kvootidest lõike 1 kohaselt loobuti, ning üksnes loobutud kvoodikoguse eest, mida ei ole uuesti eraldatud.

21. Selle määruse artikli 3 lõike 4 kohaselt tuleb tootmisseadmete osaliseks demonteerimiseks eelkõige peatada lõplikult ja täielikult suhkru, isoglükoosi ja inuliinisiirupi tootmine asjaomastes tootmisrajatistes ning demonteerida tootmisseadmed, mida ei asuta kasutama uueks tootmistegevuseks ning mis on ette nähtud nende toodete tootmiseks.

22. Lõpuks on määruse nr 320/2006 artikli 3 lõikes 5 täpsustatud, et ümberkorraldamisabi summa iga loobutud kvooditonni kohta on lõike 1 punktis b osutatud juhul turustusaastal 2006/2007 või 2007/2008 547,50 eurot (lõike 1 punktis a osutatud juhul on see summa samadel turustusaastatel 730 eurot ja lõike 1 punktis c kirjeldatud juhul 255,50 eurot. Kahel järgmisel turustusaastal vähendatakse neid summasid järk-järgult).

23. Määruse nr 320/2006 artikli 5 lõike 1 kohaselt võtavad liikmesriigid ümberkorraldamisabi andmise otsuse turustusaasta 2006/2007 kohta vastu 30. septembriks 2006 (kusjuures järgmiste turustusaastate puhul on reegliks, et nad teevad otsuse turustusaastale eelneva veebruarikuu lõpuks).

24. Nimetatud määruse artikli 5 lõikes 2 on täpsustatud, et seda abi antakse, kui liikmesriik on teinud pärast põhjalikku kontrollimist kindlaks, et taotlus ja ümberkorralduskava

sisaldavad ettenähtud elemente, et selles kavas kirjeldatud meetmed ja tegevused on kooskõlas asjakohaste ühenduse ja liikmesriikide õigusaktidega ning et ümberkorraldusfondis on komisjonilt saadud teabe põhjal olemas vajalikud summad.

25. Selle määruse artikli 11 lõike 1 kohaselt maksavad ettevõtjad, kellele on eraldatud kvoot, iga turustusaasta iga kvooditonni kohta ajutist ümberkorraldusmakset. Kvootide suhtes, millest ettevõtja on asjaomasel turustusaastal vastavalt määruse nr 320/2006 artikli 3 lõikele 1 loobunud, ei kehtestata seda makset ei kõnealusel ega järgnevatel turustusaastatel.

26. Nimetatud määruse artikli 11 lõikes 2 on täpsustatud, et suhkru ja inuliinisiirupi puhul on see makse turustusaastal 2006/2007 126,40 eurot kvooditonni kohta.

27. Selle määruse artikli 11 lõike 3 esimese lõigu kohaselt vastutavad liikmesriigid liidu ees ajutise ümberkorraldusmakse kogumise eest oma territooriumil.

C. *Määrus (EÜ) nr 493/2006*

28. Määruse (EÜ) nr 493/2006 [9] põhjenduses 10 on selgitatud, et kuna turustusaasta 2006/2007 alguseks on määratud 1. juuli 2006 ja lõpuks 30. september 2007 ning selle kestus on seega 15 kuud, tuleb selle turustusaasta jaoks ette näha kvootide suurendamine, mis võtaks arvesse kolme täiendavat kuud, et tagada eelnevate ja järgnevate turustusaastatega võrreldes samalaadsed jaotused, kusjuures need üleminekukvoodid peavad katma turustusaasta 2006/2007 alguse suhkrutoodangu, mis pärineb enne 1. jaanuari 2006 külvatud suhkrupeedist.

29. Vastavalt määruse nr 493/2006 artikli 9 lõikele 3 [10] eraldatakse turustusaastaks 2006/2007 liikmesriikidele inuliinisiirupi üleminekukvoot 80 180 kuivainetonni ulatuses vastavalt II lisa C-osas esitatud jaotusele.

30. Selle määruse artikli 9 lõike 4 punktides a ja b on nähtud ette, et

9 – Komisjoni 27. märtsi 2006. aasta määrus, millega kehtestatakse üleminekumeetmed suhkrusektori turgude ühise korralduse reformi raames ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 1265/2001 ja (EÜ) nr 314/2002 (ELT L 89, lk 11).

10 – Selle artikli lõigetes 1 ja 2 on kehtestatud üleminekukvoodid vastavalt suhkrule, mis on toodetud enne 1. jaanuari 2006 külvatud suhkrupeedist, ja isoglükoosile.

üleminekukvootidele ei laiene maksustamine määruse (EÜ) nr 320/2006 artikli 11 lõikes 2 sätestatud ajutise ümberkorraldusmaksega.

31. Määruse nr 493/2006 artikli 9 lõike 5 kohaselt eraldavad liikmesriigid oma territooriumil asuvatele suhkrut, isoglükoosi või inuliinisiirupit tootvatele tunnustatud ettevõtetele üleminekukvoodid vastavalt objektiivsetele kriteeriumidele ning tagades tootjate võrdse kohtlemise ning turu- ja konkurentsimoonutuste vältimise.

D. *Määrus (EÜ) nr 967/2006*

32. Määruse (EÜ) nr 967/2006 [11] artikliga 1 määratakse kooskõlas määruse (EÜ) nr 318/2006 [12] II jaotise 3. peatükiga kindlaks kvooti ületades toodetud suhkru, isoglükoosi ja inuliinisiirupi kasutamise või ülekandmise tingimused, samuti ülejäägimaksu käsitlevad nõuded.

33. Määruse nr 967/2006 artikli 3 lõikes 1 on määruse (EÜ) nr 318/2006 artiklis 15 ette nähtud ülejäägimaksu summaks kehtestatud 500 eurot tonni kohta. Seda taset on selgitatud määruse nr 967/2006 põhjenduses 3:

„Selleks et vältida kvoodiväliselt toodetud ja turgu häirida võivate koguste kuhjumist, tuleb kehtestada kõrge ülejäägimaksu määr. Selleks näib sobivat valge suhkru imporditollimaksuna kindlaksmääratud summa."

34. Sama määruse artikli 4 lõikes 1 on nähtud ette, et ülejäägimaksu tuleb tootjal tasuda vastaval turustusaastal tootmiskvooti ületavalt toodangult, ning on kehtestatud teatavad erandid, mis langevad põhiosas kokku määruse nr 318/2006 [13] artiklis 15 toodud eranditega, kuid on selge, et need ei puuduta käesolevat juhtumit.

E. *Määrus (EÜ) nr 968/2006*

35. Määruse nr 968/2006 [14] artikli 1 lõike 1 kohaselt kehtestatakse selle määrusega määruse (EÜ) nr 320/2006 artiklites 3, 6, 7, 8 ja 9

11 – Komisjoni 29. juuni 2006. aasta määrus (EÜ) nr 967/2006, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 318/2006 (kvooti ületava suhkrutoodangu kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 176, lk 22).

12 – Vt käesoleva ettepaneku punkt 12.

13 – *Idem.*

14 – Komisjoni 27. juuni 2006. aasta määrus (EÜ) nr 968/2006, millega kehtestatakse ühenduse suhkrutööstuse ümberkorraldamise ajutise kava loomist käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 320/2006 üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 176, lk 32).

sätestatud meetmete üksikasjalikud rakenduseeskirjad. Määruse nr 968/2006 artikli 1 lõike 2 esimeses lõigus on täpsustatud, et kasutatakse määruse (EÜ) nr 320/2006 artiklis 2 sätestatud mõisteid.

36. Määruse nr 968/2006 artikli 3 järgi ei tohi alates turustusaastast, millal kvoot vastavalt määruse (EÜ) nr 320/2006 artiklile 3 loovutati, suhkrut, isoglükoosi või inuliinisiirupit lugeda toodetuks asjaomastes tehastes selle kvoodi alusel.

37. Määruse nr 968/2006 artiklis 10 on täpsustatud ümberkorraldamisabi andmise menetlust, märkides eelkõige, et komisjon otsustab, kas rahalisi vahendeid on, ning liikmesriigid peavad teavitama taotlejaid sellest, kas nende taotlus rahuldati või mitte, määruse nr 320/2006 artikli 5 lõikes 1 turustusaasta 2006/2007 osas kehtestatud tähtajaks, mis on 30. september 2006.

38. Määruse nr 968/2006 artikli 11 lõige 1 sätestab:

„Niipea kui ümberkorraldusabi on antud, võtab taotleja kõik heakskiidetud ümberkorralduskavas kirjeldatud meetmed ning täidab ümberkorraldusabi taotluses võetud kohustused."

39. Selle määruse artikli 26 lõikes 1 on nähtud ette, et kui abisaaja ei täida ühte või enamat kohustust ümberkorralduskava, äriplaani või riikliku ümberkorraldusprogrammi alusel, nõutakse asjaomas(t)e kohustus(t)e osas antud abi tagasi, välja arvatud vääramatu jõu korral.

40. Sama määruse artikkel 27 sätestab:

„1. Kui abisaaja ei täida ühte või enamat kohustust ümberkorralduskava, äriplaani või riikliku ümberkorraldusprogrammi alusel, peab ta maksma summa, mis on 10% artikli 26 alusel tagasinõutavast summast.

2. Lõikes 1 nimetatud karistusi ei kohaldata, kui ettevõtja suudab pädevale asutusele tõestada, et mittevastavuse põhjuseks on vääramatu jõud [...]

3. Kui mittevastavus on tahtlik või raske hooletuse tagajärg, peab abisaaja maksma summa, mis on 30% artikli 26 alusel tagasinõutavast summast."

III. Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

41. Beneo-Orafti sai 27. juulil 2006 pädevatelt Belgia ametiasutustelt turustusaastaks 2006/2007 inuliinisiirupi põhikvoodi 131 330 tonni ja üleminekukvoodi 32 833 tonni. [15] Kirjas, milles talle need kaks kvooti teatati, oli täpsustatud eelkõige, et üleminekukvoot moodustab 3/12 põhikvoodist ja sellega „hüvitatakse" turustusaasta 2006/2007 kestuse pikendamine kolme kuu võrra. [16]

42. Samal päeval esitas Beneo-Orafti nendele ametiasutustele ümberkorraldamisabi taotluse, loobudes vastutasuks oma põhikvoodist (kuid üleminekukvoodist tema oma sõnul mitte). Belgia ametiasutused vastasid 18. augustil 2006, et taotlus loeti täielikuks. 18. septembril 2006 teatasid nad Beneo-Oraftile, et tema taotlus on vastuvõetav, ja informeerisid sellest komisjoni.

43. Komisjon teatas 29. septembril 2006 liikmesriikidele, et ajutises ümberkorraldusfondis olemasolevad hinnangulised rahalised vahendid on piisavad, et anda ümberkorraldusabi turustusaasta 2006/2007 kohta esitatud kõigi taotluste puhul, mida liikmesriigid käsitavad abikõlblikuna. [17]

44. Nõuetest, mis Beneo-Orafti esitas Tribunal de première instance de Bruxelles'ile, ilmneb, et 20. oktoobril 2006 toimusid Beneo-Orafti ja Belgia ametiasutuste vahel vestlused, mille käigus teatas Beneo-Orafti neile, et tal on „kindel kavatsus kasutada oma üleminekukvooti, võtmata arvesse seoses oma tavapärase põhikvoodiga esitatud ümberkorraldamisabi taotlust", ning Belgia ametiasutused rõhutasid, et selle kavatsuse elluviimisega kaasnevad „teadmata" ohud.

45. Beneo-Orafti tegi inuliinisiirupikoguse tootmisega algust 21. novembril 2006.

46. Belgia pädev minister teatas 23. novembri 2006. aasta kirjaga Beneo-Oraftile, et ei saa anda selle toodangu kokkusobivuse kohta

15 – Mõlemal juhul moodustab see arv umbes 61% vastavalt inuliinisiirupi põhi- ja üleminekukvoodist, mis Belgia Kuningriigis eraldatakse vastavalt määruse nr 318/2006 III lisa alusel (215 247 tonni) ja määruse nr 493/2006 II lisa C-osa alusel (53 812 tonni). Üleminekukvoot – ükskõik kas see, mis eraldatakse Belgia Kuningriigis, või see, mille see liikmesriik andis Beneo-Oraftile – moodustab 25% asjaomasest põhikvoodist, vastates turustusaasta 2006/2007 kestuse pikendamisele 25% võrra võrreldes eelnevate ja järgnevate turustusaastatega.

16 – Vt Beneo-Orafti märkuste lisa 8 (lk 2).

17 – ELT C 234, lk 9. Võib-olla on huvitav teada, et 3. joonealuses märkuses viidatud kontrollikoja aruande kohaselt loobuti juba turustusaastal 2006/2007 *kõikidest* inuliinisiirupi põhikvootidest, mis olid liidus selleks turustusaastaks eraldatud (ja mis puudutasid tegelikult ainult Belgia Kuningriiki ning vähemal määral Madalmaade Kuningriiki ja Prantsuse Vabariiki), nii et ühtegi inuliinisiirupi kvooti ei jäänud alles ega eraldatud ühelgi järgmisel turustusaastal (vt II lisa B-osa).

ümberkorraldamisabi saamise tingimustega vaieldamatut õiguslikku hinnangut. Ta tegi ettepaneku, et pöördub komisjoni poole, et küsimuses selgust tuua, või aitab Beneo-Oraftit selles, teatades talle, et kui ta ei soovi pöörduda küsimusega komisjoni poole, võetakse seisukoht, et ta ei kavatse toota inuliinisiirupit üleminekukvoodi ulatuses. Samas kirjas hoiatas minister Beneo-Oraftit ohu eest, et ta peab maksma põhjendamatult saadud summad tagasi, kui peaks siiski tootma selle koguse ilma komisjoni eelnevat positiivset arvamust saamata.

47. Beneo-Orafti tootis ajavahemikul 2006. aasta 21. novembrist 13. detsembrini 27 756,986 tonni inuliinisiirupit.

48. Belgia ametiasutused teatasid Beneo-Oraftile 18. jaanuaril 2007, et talle anti 59 679 771,50 euro suurune abi [18].

49. Kui Belgia ametiasutused pöördusid BIRBi esitatud küsimuste tulemusena 19. veebruaril 2007 küsimustega komisjoni poole, vastas viimane 20. märtsil 2007, et üleminekukvoodid kujutavad endast ainult põhikvootide laiendamist. Tema sõnul ei saa ettevõtja, kes on ümberkorraldamiskorra raames oma põhikvoodist loobunud, jätkata tootmist üleminekukvoodi alusel. See teave edastati BIRBile 3. aprillil 2007.

50. BIRB saatis 9. juulil 2007 Beneo-Oraftile kirja, milles täpsustas, et see ei ole ei hoiatus ega otsus, ning asus samale seisukohale nagu komisjon, et Beneo-Orafti peab tasuma kvoodiväliselt suhkrutoodangult maksu summas 13 878 493 eurot, välja arvatud juhul, kui ta tõendab, et täitis tõesti oma kohustusi.

51. BIRB palus 13. augustil 2007 Beneo-Oraftil tagastada talle 16 397 508,87 eurot, millest 12 613 468,36 eurot on üleminekukvoodi raames toodetud kogusele vastav abi, millele on juurde arvestatud 30% määruse nr 968/2006 artikli 27 lõike 3 alusel määratud karistusena.

52. 13. detsembril 2007 palus BIRB Beneo-Oraftil tasuda 13 878 493 eurot, mis vastab tema 9. juuli 2007. aasta kirjas mainitud maksule kvoodiväliselt toodangult.

53. Eespool nimetatud summad ja nende arvestamise viisi võib kokku võtta tabeli kujul.

18 – Selle summa ja järgnevate arvutamise kohta vt käesoleva ettepaneku punktis 53 toodud tabel.

Kirjeldus	Makstud summad (eurodes)	Tagasinõutavad summad (eurodes)
Kogu ümberkorraldamisabi (loobutud kogus 131 330,3 tonni x 547,50 €: määruse nr 320/2006 artikli 3 lõige 5)	71 903 339,25	
Abi Beneo-Oraftile (kogu abi x 83%: jääk, mille saavad tootjad ja allhankijad)	59 679 771,50	
Maks kvoodiväliselt toodangult (toodetud kogus x 500 €: määruse nr 967/2006 artikli 3 lõige 1)		13 878 493
Tagasinõutav abi (toodetud kogus x 547,50 € x 83%: määruse nr 968/2006 artikkel 26)		12 613 468,36
Karistus tahtliku või raskest hooletusest tingitud rikkumise eest (tagasinõutav abi x 30%: määruse nr 968/2006 artikli 27 lõige 3)		3 784 040,51
Beneo-Oraftilt tagasinõutav kogusumma		30 276 001,87
Vahe antud ja tagasinõutavate summade vahel (59 679 771,50 € - 30 276 001,87 €)	29 403 769,63	

54. Kuna Beneo-Orafti ei nõustunud nõutavaid summasid (13 878 493 eurot ja 16 397 508,87 eurot) tasuma, pöördus BIRB Tribunal de première instance de Bruxellesi poole.

55. Tribunal de première instance de Bruxelles otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas suhkrut tootvale ettevõtjale [...] määruse nr 493/2006 artikli 9 põhjal eraldatud üleminekukvoodid jäävad välja ajutise ümberkorraldamiskava alt, mis on kehtestatud [...] määrusega nr 320/2006 ja [...] määrusega nr 968/2006 [...], arvestades et:

a) nendele kvootidele ei laiene maksustamine ajutise ümberkorraldusmaksega,

b) nende eest ei saa ümberkorraldustoetust ja

c) need ei ole kvoodid [...] määruse nr 320/2006 tähenduses, arvestades selle määruse artikli 2 punktis 6 esitatud määratlust?

2. Isegi kui eelnevale küsimusele vastatakse eitavalt: kas üleminekukvoodid on täieulatuslikud kvoodid, mis on iseseisvad tavapärastest põhikvootidest, arvestades, et:

a) üleminekukvoodid eraldatakse [...] määruse nr 493/2006 artikli 9, mitte [...] määruse nr 318/2006 artikli 7 alusel;

b) üleminekukvootide eraldamise kriteeriumid erinevad tavapäraste põhikvootide eraldamise kriteeriumidest, ja

c) üleminekukvoodid on üleminekumeetmed, mille eesmärk on hõlbustada üleminekut vanalt suhkruturu korralt uuele ühenduse suhkruturu korrale, ja neid kohaldatakse seega põhimõtteliselt üksnes turustusaastal 2006/2007?

3. Kui ühele (või mõlemale) kahest eeltoodud küsimusest vastatakse jaatavalt, kas siis suhkrut tootval ettevõtjal, kes taotles ümberkorraldamisabi turustusaasta 2006/2007 osas vastavalt [...] määruse

nr 320/2006 artiklile 3, on õigus kasutada üleminekukvooti, mis talle eraldati turustusaastaks 2006/2007 vastavalt määruse nr 493/2006 artiklile 9?

4. Kui eelnevale küsimusele vastatakse eitavalt, kas kohaldatav karistus võib siis seisneda ühe osa eraldatud ümberkorraldamisabi ja üleminekukvoodi tagasinõudmises [19]?

Kuidas tuleb arvutada [...] määruse nr 968[/2006] artikli 26 lõikes 1 ette nähtud tagasinõutav summa ja kõnealuse määruse artiklis 27 ette nähtud karistus juhul, kui suhkrut tootev ettevõtja sai (turustusaasta 2006/2007 osas) ümberkorraldamisabi ja kasutas oma üleminekukvooti (mille eest ümberkorraldamisabi ei antud)?

Kas selle summa ja selle karistuse arvutamisel tuleb arvesse võtta kõiki järgmisi asjaolusid või osa nendest:

a) tootmisseadmete demonteerimise kulud, mida kandis kõnealune suhkrut tootev ettevõtja;

b) kõnealuse suhkrut tootva ettevõtja tavapärase põhikvoodi loovutamisest tulenev kahjum;

c) asjaolu, et üleminekukvoot on ühekordne üleminekumeede, mis hõlmab üksnes turustusaasta 2006/2007 toodangut, kuid mis ei ole kohaldatav teiste turustusaastate suhtes (välja arvatud suhkru üleminekukvoodi puhul);

d) kas juhul, kui tagasinõutava summa arvutamisel ei võeta arvesse eespool punktides a–c nimetatud asjaolusid, on rikutud proportsionaalsuse põhimõtet?

5. Eeltoodud küsimusi arvestamata: millal jõustuvad, st muutuvad taotleja jaoks siduvaks, ümberkorralduskava alusel võetud kohustused?

a) selle turustusaasta alguses, mille eest taotleja esitas ümberkorraldamisabi taotluse;

b) taotluse esitamisel pädevale siseriiklikule asutusele;

19 – Mõiste „üleminekukvoodi tagasinõudmine" – sõnastus, mille pakkus nähtavasti välja Beneo-Orafti – ei ole täiesti ilmselge. Näib, et selle all mõeldakse veidi ebatäpselt seda, kui Beneo-Orafti toodetud koguseid, mille kohta ta ise arvas, et need katab tema üleminekukvoot, ei käsitatud lubatud kvoodi alla käivatena, nii et nende suhtes kohaldati ülejäägimaksu.

c) siis kui pädev siseriiklik asutus teatab, et taotlus on tunnistatud täielikuks;

d) siis kui pädev siseriiklik asutus teatab, et taotlus ümberkorraldamisabi saamiseks on vastuvõetav;

e) siis kui pädev siseriiklik asutus teatab oma otsusest anda ümberkorraldamisabi?

ümberkorraldamisabi kui ka määrata karistus vastavalt [...] määruse nr 968/2006 artiklite 26 ja 27 alusel ning nõuda ühtlasi komisjoni määruse nr 967[/2006] artiklis 4 ette nähtud ülejäägimaksu või rikub selline karistuste kuhjumine *non bis in idem*-, proportsionaalsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtteid?"

56. Beneo-Orafti, Belgia valitsus ja komisjon esitasid kirjalikke ja suulisi märkusi.

IV. Kohtujuristi analüüs

6. Kui ühele (või mõlemale) küsimusele (1. ja 2. küsimusele) vastatakse jaatavalt, kas siis suhkrut tootval ettevõtjal, kellele on turustusaastaks 2006/2007 eraldatud üleminekukvoot, on lubatud kasutada turustusaasta vältel seda kvooti, kuigi sellele ettevõtjale anti alates turustusaastast 2006/2007 ümberkorraldamisabi seoses tema tavapärase põhikvoodiga?

7. Kui 1., 2. ja 6. küsimusele vastatakse eitavalt, kas siis liikmesriigi pädeval asutusel on õigus ümberkorralduskavaga seotud kohustuste täitmata jätmise korral nõuda – kumuleeruvalt – tagasi nii

57. Nagu ma käesoleva ettepaneku sissejuhatuses märkisin, puudutavad need seitse väga üksikasjalikult sõnastatud eelotsuse küsimust vaidluse nelja aspekti, mida ma sooviksin käsitleda järgmises järjekorras: esiteks üleminekukvootide ja põhikvootide (millest on loobutud) suhte küsimus (mille erinevad aspektid on tõstatatud esimeses kuni kolmandas ja kuuendas küsimuses); teiseks küsimus, mis hetkel muutuvad ümberkorraldamisabi taotleva ettevõtja kohustused talle selles osas siduvaks (viies küsimus); kolmandaks küsimus, kas BIRBi võetud tagasinõudmis-, karistus- ja maksumeetmete kumuleerumine on lubatud (neljanda küsimuse esimene osa ja seitsmes küsimus), ning neljandaks tagasinõutava summa arvutamise viisi küsimus

juhul, kui teatav summa tuleb tagasi nõuda (neljanda küsimuse teine osa).

58. Nende küsimuste analüüsimisel tuleb märkida, et tõstatatud probleemid tulenevad erakorralistest asjaoludest, mis iseloomustasid turustusaastat 2006/2007, st esiteks üleminekukvootide olemasolust ja teiseks ümberkorraldamisabi andmise otsuste tegemisest pärast turustusaasta algust. Kuna neid asjaolusid ei esinenud hilisemate turustusaastate puhul, on tõlgendusel, mille Euroopa Kohus esitab käesolevas kohtuasjas, tõenäoliselt väike otsene mõju menetlustele, mis on seotud nende teiste turustusaastatega.

A. *Üleminekukvootide ja põhikvootide (millest on loobutud) suhe*

59. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimese kuni kolmanda ja kuuenda küsimuse võib kokku võtta järgmiselt. Esiteks: kas üleminekukvoodid on sõltumatud põhikvootidest kas seepärast, et nende suhtes ei kohaldata ajutist ümberkorraldamiskorda, või mõnel muul põhjusel? Teiseks: kas juhul, kui need on sõltumatud põhikvootidest, ei tohi ettevõtja, kellele on eraldatud üleminekukvoot, seda kvooti kasutada kas sellepärast, et ta taotles ümberkorraldamisabi, või seetõttu, et talle anti niisugust abi?

60. Selle küsimuse esimese osa kohta esitati Euroopa Kohtule vastukäivad argumendid. Beneo-Orafti tugineb mõne asjakohase õigusnormi sõnastusele ning kinnitab, et üleminekukvootide suhtes ei kohaldata ajutist ümberkorraldamiskorda ja need on põhikvootidest sõltumatud. Belgia valitsus ja komisjon seevastu lähtuvad reformi eesmärgist ja üleminekukvootide mõttest ning asuvad vastupidisele seisukohale.

61. Mulle näib, et see eesmärk ja see mõte räägivad tõesti selgelt selle kasuks, et üleminekukvoote tuleb pidada põhikvootide laiendamiseks, mida ei saa kasutada põhikvootidest sõltumatult, kuigi nende laad eeldab, et neid tuleks mitmes mõttes käsitada üksikasjades teistmoodi.

62. Esiteks ilmneb õigusnormidest selgelt, et üleminekukvoot kehtestati selleks, et hoida ära, et normaalse, 12-kuulise turustusaasta jaoks arvutatud põhikvoodi maht osutub ebapiisavaks turustusaasta puhul, mis peab erandkorras kestma viisteist kuud.[20] Juba

20 – Vt määruse nr 493/2006 põhjendus 10.

ainuüksi põhimõtte poolest on seega tegemist põhikvoodi suurendamisega 25% võrra,[21] mis vastab turustusaasta kestuse pikendamisele 25% võrra.

63. Teiseks ilmneb õigusnormidest veel, et suhkrutööstuse ümberkorraldamise tagamiseks välja töötatud süsteemide eesmärk oli õhutada ettevõtjaid tootmisest lõplikult ja täielikult loobuma ning vastavaid seadmeid demonteerima.[22] Loobuda tuli tegelikult „alates turustusaastast, millal kvoot [...] loovutati".[23] Nimetatud eesmärgiga ei näi olevat eriti hästi kooskõlas see, kui ettevõtjatel võimaldatakse deklareerida, et nad loobuvad turustusaastal 2006/2007 oma kvoodist, ja saada vastavat abi, kuid samal ajal kasutada 20% sellest kumuleerunud kvoodist (põhivoot pluss üleminekukvoot) samal turustusaastal.

64. Kuigi üleminekukvoodi ja ümberkorraldamisele õhutamise süsteemi eesmärk kõnelevad niisiis selgelt selle kasuks, et see kvoot on samastatav põhikvoodiga kui viimase lahutamatu laiendamine, tuleb siiski kontrollida, kas Beneo-Orafti argumendid, mis põhinevad mõne õigusnormi sõnastusel, ei sunni arutlema teistmoodi.

65. Beneo-Orafti tugineb kõigepealt määruse nr 493/2006 artikli 9 lõikele 4, mille kohaselt ei laiene üleminekukvootidele maksustamine määruse nr 320/2006 artikli 11 lõikes 2 sätestatud ajutise ümberkorraldusmaksega ning nende puhul ei ole võimalik anda nimetatud määrusega ette nähtud toetusi. Ta järeldab sellest, et need kvoodid jäävad väljapoole ümberkorraldamiskorda. Niisugust tõlgendust kinnitab tema sõnul asjaolu, et see kord, mida ennast reguleeritakse määruse nr 320/2006 ja selle rakendusmäärusega nr 968/2006, puudutab sõnaselgelt ainult[24] vastavalt määrusele nr 318/2006 eraldatavaid kvoote, samal ajal kui üleminekukvoote eraldatakse määruse nr 493/2006 alusel. Järelikult ei kohaldata määruse nr 968/2006 artiklit 3, millega keelatakse igasugune tootmine kvoodist loobumisest alates, üleminekukvootide suhtes.

66. Beneo-Orafti rõhutab ka, et määruse nr 493/2006 artikli 9 lõikes 5 on sätestatud, et liikmesriigid „eraldavad" üleminekukvoote (mitte ei „suurenda" neid teatava protsendi võrra), ning et sama õigusnorm näeb ette, et see eraldamine toimub „vastavalt objektiivsetele kriteeriumitele ning tagades tootjate võrdse kohtlemise ning turu- ja konkurentsimoonutuste vältimise" – nõuded, mida ei

21 – Vt käesoleva ettepaneku punktis 41 ja 15. joonealuses märkuses esitatud arvud.

22 – Vt eelkõige määruse nr 320/2006 artikli 3 lõige 4.

23 – Määruse nr 968/2006 artikkel 3.

24 – Määruse nr 320/2006 artikli 2 punkt 6 ja määruse nr 968/2006 artikli 1 lõike 2 esimene lõik.

kohaldata määruse nr 318/2006 artikli 7 lõike 2 järgi põhikvootide eraldamise suhtes. Sellest järeldub, et need kaks eraldamist on teineteisest sõltumatud (lisaks ei eraldatud Beneo-Orafti sõnul suhkru üleminekukvooti Lõuna-Itaalias proportsionaalselt põhikvoodiga). Lõpuks on üleminekukvootidel teistsugune eesmärk kui põhikvootidel, nimelt eesmärk hõlbustada üleminekut eelnevalt korralt reformitud korrale.

67. Tuleb nõustuda, et Beneo-Orafti argumendid ei näi täiesti asjakohatud. Kuna seadusandjal (käesoleval juhul komisjonil, sest üleminekukvootide üle otsustab ainult tema meetmetega, mille ta võtab talle määrustega nr 318/2006 ja nr 320/2006 antud volituste alusel) oli kavatsus kindlustada üleminekukvootidele sama saatus tootmisest loobumise osas nagu põhikvoodile, võis ta seda vabalt täpsustada. Peale selle, et niisugune täpsustus puudub, on õigusnormides mõned vastupidised juhised, mille Beneo-Orafti oma argumentide hulgas ära toob.

68. Kuid isegi nõustudes selle ettevõtja arutluskäiguga, ei näe ma võimalust, et tema väidet võiks saata edu.

69. Kui asuda seisukohale, et üleminekukvoot on põhikvoodist sõltumatu, peab ta seda olema nii eraldatava mahu kui ka ajavahemiku seisukohast, mil ta seda oli.

70. Määruse nr 493/2006 põhjendusest 10 tuleneb aga, et üleminekukvoot peab katma turustusaasta 2006/2007 alguse toodangu. Võttes arvesse asjaomaste koguste ja kestuste suhteid, võib sel juhul tegemist olla ainult selle turustusaasta kolme esimese kuuga, st 2006. aasta juuli, augusti ja septembriga, mis moodustasid üleminekuperioodi, mida oli vaja, et tagada järjepidevus varasemate turustusaastate (mis kestsid 1. juulist kuni järgmise aasta 30. juunini) ja hilisemate turustusaastate (mis kestsid 1. oktoobrist kuni järgmise aasta 30. septembrini) vahel ning täita nii vahe, mis tuleneb turustusaastate uutest kuupäevadest.

71. Sel juhul oleks kavatsus olnud lasta ümberkorraldamisabi ja nende rahastamise süsteemi kohaldada ajutiste summade abil põhikvoodi alusel toodetud koguste põhjal, mis vastavad teoreetiliselt 12-kuulisele ajavahemikule, mis algas 1. oktoobril 2006, välistades selle süsteemi kohaldamise koguste suhtes, mis toodeti üleminekukvoodi alusel, mis vastab üleminekuperioodile, mis kestis 2006. aasta 1. juulist 30. septembrini. Niisugust tõlgendust, mis näib ainsana võimaldavat mainitud õigusnormide sõnastuse kokku sobitada reformi ja ümberkorraldamisele

õhutavate meetmete eesmärgiga, kinnitab ka määruse nr 320/2006 artikli 5 lõige 1, mille kohaselt tuli ümberkorraldamisabi andmise otsus turustusaastaks 2006/2007 teha hiljemalt 30. septembriks (ning seda kinnitab veel asjaolu, et käesoleval juhul teatas komisjon piisavate vahendite olemasolust liikmesriikidele 29. septembril 2006, võimaldades neil nii anda abi kõikide abikõlbulikuks tunnistatud taotluste puhul).

72. Põhikohtuasjas tootis Beneo-Orafti aga inuliinisiirupit 2006. aasta 21. novembri ja 13. detsembri vahel, st ajavahemikul, mil üleminekukvoot – kui see võis olla sõltumatult olemas – oleks seega olnud aegunud. [25]

73. Kui aga nõustuda tingimusteta Beneo-Orafti välja pakutud tõlgendusega, tuleneks sellest, et 15-kuulisel ajavahemikul, mis kestis 2006. aasta 1. juulist kuni 2007. aasta 30. septembrini, oleks tootmisettevõtjatel olnud kaks eraldi kvooti. Esiteks oleksid nad saanud loobuda turustusaasta alguses oma põhikvoodist, saades vastutasuks märkimisväärses summas ümberkorraldamisabi, mis oleks aga kohustanud neid demonteerima oma vastavad seadmed ja loobuma täielikult ja lõplikult igasugusest suhkrutootmisest tulevikus nende seadmete abil. Teisalt oleksid nad saanud kasutada siiski kuni turustusaasta viimaste hetkedeni oma üleminekukvooti. Niisugune tulemus näib mitte ainult sisemiselt vastuoluline, vaid tundub olevat täielikult vastuolus ka nende õigusaktide eesmärkidega.

74. Ma järeldan sellest, et kuigi need õigusaktid tervikuna ei ole üheselt mõistetavad ja paremini läbi mõeldud väljatöötamine oleks taganud selguse, mis praegu puudub, oleks kõige mõistlikum tõlgendus – mille puhul on õigusnormide sõnastus suuresti kooskõlas nii reformi kui ka üleminekukvootide eraldamise eesmärgiga – niisugune, et need kvoodid võisid esineda sõltumatult põhikvootidest ainult niivõrd, kuivõrd nendega kaetakse tõesti turustusaasta 2006/2007 alguse toodang. Ainult selline kasutamine võis õigustada seda, et nende suhtes ei kohaldata ümberkorraldamiskorda. Seevastu üleminekukvoodid ei saanud asendada põhikvoote, millest loobuti, et asjaomased ettevõtjad saaksid jätkata tootmist ajavahemikul, mis vastab turustusaastale, milleks oli nüüd määratud 1. oktoober kuni 30. september, kui nad olid oma põhikvoodist loobunud.

75. Sellest järeldub, et oma põhikvoodist loobuv ettevõtja oleks saanud toota ilma karistuseta oma üleminekukvoodi ulatuses 15 kuuni

25 – Võib märkida, et Beneo-Orafti kinnitas kohtuistungil, et kõnesoleva koguse tootmisega ei saanud algust teha pärast 21. novembrit 2006, sest sigurit ei saa ladustada üle kolme kuu, mis näib viitavat sellele, et see sigur oli olemas juba mõni aeg enne 2006. aasta 30. septembrit.

pikendatud turustusaasta kolme esimese kuu jooksul, kuid mitte ülejäänud 12 kuu kestel. Sel juhul oleks tema üleminekukvoodi alusel toodetud kogus vabastatud ajutise ümberkorraldusmakse kohaldamisest ning ettevõtja oleks saanud ümberkorraldamisabi kogu koguse eest, millest ta põhikvoodi raames loobus, aga mõistagi tingimusel, et ta lõpetab lõplikult ja täielikult tootmise pärast seda, kui on tootnud turustusaasta kolme esimese kuu jooksul koguse, mis vastab tema üleminekukvoodile, ning demonteerib vajadusel vastavad seadmed.

B. *Hetk, mil ümberkorraldamisabi taotleva ettevõtja kohustused muutuvad tema suhtes siduvaks*

76. Mõistagi võis ettevõtja, kes ei olnud vastupidi oma põhikvoodist loobunud, liita need kaks kvooti, et jagada oma toodang ära 15 kuule. Niisugune ettevõtja ei oleks muidugi saanud mingit ümberkorraldamisabi, vaid oleks pidanud tasuma määruse nr 320/2006 artikli 11 alusel ajutise ümberkorraldusmakse turustusaastal 2006/2007 ja järgmistel turustusaastatel põhikvoodi raames toodetud kogustelt, kui ta ei oleks sellest kvoodist ka hiljem loobunud.

77. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimuste selle esimese aspekti osas järeldan seega, et ettevõtjal, kellel oli turustusaastal 2006/2007 põhikvoot ja üleminekukvoot ning kes loobus oma põhikvoodist, oli õigus toota kuni 2006. aasta 30. septembrini oma üleminekukvoodi piires, ilma et see rikuks tema põhikvoodist loobumise tingimusi ja ta kaotaks õiguse saada selle loobumise tulemusena ümberkorraldamisabi, kuid igasugust tootmist alates 2006. aasta 1. oktoobrist tuli pidada põhikvoodist loobumise käigus võetud kohustuste rikkumiseks.

78. Viies küsimus puudutab peamiselt hetke, mil oma tootmiskvoodist loobumise ja vastavate seadmete demonteerimise kohustuse eest vastutasuks ümberkorraldamisabi taotleva ettevõtja kohustus muutub tema suhtes siduvaks.

79. See küsimus kerkib käesoleval juhul seoses ligi kuuekuulise ajavahemikuga, mis kulus alates sellest, kui Beneo-Orafti esitas 27. juulil 2006 oma taotluse, kuni 18. jaanuarini 2007, mil talle teatati tema taotluse rahuldamisest. Missuguseid meetmeid võib ja/või peab niisugune ettevõtja võtma sellise teadmatuseperioodi jooksul? Kui ta ei tooda mingit osa oma kvoodile vastavast kogusest enne, kui saab lõpliku vastuse, ning kui see vastus on eitav, peab ta oma kogu turustusaasta toodangu

kokku suruma lühemale ajavahemikule. Seevastu kui ta teeb oma toodangukoguse tootmisega algust ja vastus on jaatav, ähvardavad teda karistused ja/või maksud. Dilemma muudab veelgi raskemaks see, et suhkrutootmine sõltub põllumajandustegevusest, mis tuleb kavandada vähemalt mitmekuistele perioodidele ja mis sõltub aastaaegadest. [26]

Kohtuistungil vihjas komisjon, et kuna kohustus loobuda kvoodist ja kohustus demonteerida seadmed on erinevat laadi, võivad need muutuda siduvaks erinevatel kuupäevadel.

80. Beneo-Orafti arvates muutuvad kõnesolevad kohustused ettevõtjale siduvaks hetkel, mil ta saab pädevalt siseriiklikult ametiasutuselt teate, et talle antakse ümberkorraldamisabi (Beneo-Orafti juhtumil seega 18. jaanuaril 2007). [27] Belgia valitsuse meelest on ettevõtja kohustused talle siduvad juba alates asjaomase turustusaasta algusest (käesoleval juhul alates 1. juulist 2006). [28] Komisjon aga näib kõhklevat nende kahe kuupäeva vahel, kuid märgib ka, et juba alates komisjoni 29. septembri 2006. aasta teatise avaldamisest oli Beneo-Orafti käsutuses kogu vajalik teave, et järeldada, et tema taotlus rahuldatakse.

81. Esiteks näib mulle, et võimalus, et kohustus on siduv alates turustusaasta 2006/2007 esimesest päevast, tuleb kõrvale jätta. Vastupidi argumendile, mille Belgia valitsus kohtuistungil esitas, ei saa kohustust tootmine lõpetada ja asjaomased seadmed demonteerida pidada ühepoolseks kohustuseks. Õigusaktide ülesehituse kohaselt on tegemist tasuga selle eest, et antakse ümberkorraldamisabi, mis peab olema „kaalukas majandussoodustus", mis õhutab tootmisest loobuma. [29] Selleks et kohustus võiks olla siduv juba alates turustusaasta algusest (või juba alates ümberkorraldamisabi taotluse esitamisest [30]), oleks olnud vaja, et abi andmine oleks tagatud ainuüksi taotluse esitamisega, kuid nii see ei olnud. Igal juhul tuleb tõdeda, et ei Belgia

26 – Tuleb siiski meenutada, et probleem kerkib põhimõtteliselt ainult turustusaasta 2006/2007 puhul (vt käesoleva ettepaneku punkt 58). Määruse nr 320/2006 artikli 5 lõikes 1 on nähtud ette, et järgmiste turustusaastate osas tehakse otsus abi andmise kohta hiljemalt turustusaastale *eelneva* veebruarikuu lõpuks.

27 – Vt määruse nr 968/2006 artikli 11 lõige 1.

28 – Vt määruse nr 968/2006 artikkel 3. Tuleb siiski märkida, et see õigusnorm algab sõnadega „[a]lates turustusaastast, millal kvoot [...] loovutati" ja mitte sõnadega „alates turustusaasta *algusest* [...]".

29 – Vt määruse nr 320/2006 põhjendus 5.

30 – Mis käesoleval juhul leidis aset umbes üks kuu pärast turustusaasta algust. Tundub täiesti mõeldamatu, et ettevõtjale võiks olla siduv kohustus alates kuupäevast, mil ta ei ole teinud isegi ettepanekut seda kohustust võtta.

valitsus ega komisjon ei esitanud ainsatki kaalukat argumenti selle väite kinnituseks.

82. Teiseks näib vaieldamatu, et ettevõtja kohustused peavad olema tema suhtes siduvad hiljemalt alates hetkest, mil ta saab ametliku teate, et talle antakse taotletud abi. Sel hetkel kontrollitakse „ümberkorralduslepingu" kõiki asjaolusid ning pannakse need lõplikult kirja. Abi ei saa tagasi võtta, kui kohustusi järgitakse, ning kohustusi tuleb järgida, vastasel juhul juhtub nii, et mitte ainult abi ei võeta ära, vaid määratakse ka ettenähtud karistused.

83. Samast loogikast lähtudes näib mulle siiski, et abi taotlev ettevõtja ei saa arvata, et tal on õigus jätta (ikka veel) oma kohustused täitmata, kui ta võib olla informeeritud ettevõtjana kursis, et talle antakse taotletud abi. Käesoleval juhul võis ta seda olla alates kuupäevast, mil komisjon avaldas Euroopa Liidu Teatajas oma teatise, milles informeeris liikmesriike (ja samal ajal ka asjaomaseid ettevõtjaid, sest Beneo-Orafti väide, et teatis oli mõeldud eranditult liikmesriikidele, ei tundu mulle niisugusest avalikust dokumendist kõneldes asjakohane), et olemasolevatest rahalistest vahenditest piisab, et rahuldada kõik taotlused, mis leitakse olevat abikõlblikud, st alates 29. septembrist 2006. Sellest hetkest peale oli Beneo-Oraftile tagatud õigus saada taotletud abi, sest kõik määruse nr 320/2006 artikli 5 lõikes 2 sätestatud tingimused olid täidetud, kuigi Belgia ametiasutused viivitasid seletamatutel põhjustel veel rohkem kui kolm ja pool kuud, enne kui teatasid sellest Beneo-Oraftile ametlikult. Alates sellest hetkest oleks Beneo-Orafti seega pidanud täitma kohustusi, mis ta oli vastutasuks abi saamise eest võtnud, või muidu kaotab ta oma eelised ja talle määratakse karistused.

84. Muidugi ei saa välistada, et Beneo-Orafti oleks võinud tugineda viivitusele, millega Belgia ametiasutused talle abi andmise otsusest teatasid, kui see viivitus oleks tekitanud temas tõelisi kahtlusi selle suhtes, milline otsus tehakse. Niisugusel juhul oleks Beneo-Orafti võinud tugineda tekitatud ebakindlusele, et ta vabastataks vähemalt karistusest, mis määratakse tahtliku või raskest hooletusest tingitud rikkumise korral.[31] Miski kohtutoimikus ei viita aga sellele, et Beneo-Orafti oleks esitanud niisuguse argumendi, mis, võttes arvesse komisjoni teatise avaldamist Euroopa Liidu Teatajas – mis ei saanud informeeritud ettevõtjale teadmata olla –, ei tundu ilmselgelt lootustandev.

85. Käesolevas kohtuasjas esitatud küsimuste selle aspekti osas arvan seega, et kvoodist loobumise kohustus, mille

31 – Määruse nr 968/2006 artikli 27 lõiked 2 ja 3.

turustusaasta 2006/2007 puhul ümberkorraldamisabi taotlev ettevõtja võttis, muutus sellele ettevõtjale siduvaks niipea, kui ta pidi keskmiselt teadliku ettevõtjana teadma, et talle antakse sellele kohustusele vastav abi.

C. *Võimalus kohaldada samaaegselt tagasinõudmis-, karistus- ja maksumeetmeid*

86. Kui ilmneb, et ettevõtja tootis tõesti koguseid, mille kohta ta väidab, et need jäävad lubatud kvoodi piiresse, samal ajal kui tegelikult on tegemist kvoodiga, millest ta kohustus loobuma, kerkib küsimus, millised on selle rahalised tagajärjed ettevõtjale. Käesoleval juhul soovib BIRB tagasi saada abi summa, mis vastab toodetud kogusele, määrata karistuse võetud kohustuste täitmata jätmise eest ja sisse nõuda maksu sellelt koguselt kui ületoodangult. Eelotsusetaotluse esitanud kohus tahab oma neljandas küsimuses (selle esimeses osas) ja seitsmendas küsimuses teada, kas need kolm meedet võivad kumuleeruda. Seitsmendas küsimuses soovib ta konkreetselt teada, kas niisuguse kumuleerimisega rikutakse *non bis in idem*-põhimõtet ning proportsionaalsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtteid.

87. Tuleb märkida, et kuna need küsimused on esitatud vaid juhuks, kui vastus esimesele kuni kolmandale ning kuuendale küsimusele on eitav, põhinevad need küsimused eeldusel, et kõnesoleval ettevõtjal ei olnud õigust kasutada oma ajutist kvooti – eeldus, mis vastab käesoleval juhul nende küsimuste minupoolsele analüüsile. Tegemist on seega ettevõtjaga, kes loobus teatavast tootmismahust ja kellele anti vastavat ümberkorraldamisabi, kuid kes tootis siiski koguse, mis võrdub asjaomase mahuga või ühe osaga sellest.

88. Kõigepealt näib mulle niisuguses olukorras vaieldamatult põhjendatud nõuda tagasi abi osa, mis vastab toodetud kogusele, [32] kuid millest oli siiski loobutud. Seda abi antakse nimelt vastutasuks tootmisest loobumise eest. Kui tootmine ikkagi toimub, ei ole abi andmine enam õigustatud, ning see abi tuleb määruse nr 968/2006 artikli 26 lõike 1 alusel tagasi nõuda.

89. Seejärel näib mulle, et sama määruse artiklis 27 ette nähtud karistuste lisandumine abi asjaomase osa tagasinõudmisele ei ole sugugi vastuolus *non bis in idem*-põhimõttega ega ka proportsionaalsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtetega. Meenutagem, et tegemist on rahalise karistusega, mis vastab normaalses olukorras 10 protsendile tagasinõutavast abisummast või tahtliku käitumise

32 – Abi selle osa summa arvutamise kohta vt käesoleva ettepaneku punkt 104 jj, eriti punkt 110 jj.

või raske hooletuse korral 30 protsendile sellest summast, kuid vääramatu jõu korral karistust ei kohaldata.

90. *Non bis in idem*-põhimõtte osas on selge, et niisuguse summa tagasinõudmine, mida poleks pidanud maksma (mis kujutab endast lihtsalt põhjendamatult makstud summa tagastamist), on täiesti teistsugust laadi meede kui karistuse määramine. Sellega, kui samaaegselt kohaldatakse neid kahte meedet, ei saa niisiis kuidagi rikkuda kõnesolevat põhimõtet, mis keelab põhiliselt sama isiku mitmekordse karistamise sama ebaseadusliku teo eest sama õigushüve kaitsmise eesmärgil. [33] Kui teist karistust ei ole, on igasugune viitamine sellele põhimõttele tulemusetu.

91. Proportsionaalsuse põhimõtte osas ei näi niisuguse karistuse määramine, mis vastab lihtsa hooletuse korral 10 protsendile tagasinõutavast summast (kusjuures vääramatu jõu juhtumitel on igasugune karistamine välistatud), üldsegi ebaproportsionaalne. Sellise karistuse eesmärk on esiteks õhutada ettevõtjaid võtma oma kohustusi tõsiselt ning kontrollima hoolikalt oma käitumise vastavust nendele kohustustele. See võib aidata ka esiteks hüvitada halduskulud, mida toimikute läbivaatamiseks ning põhjendamatult makstud summade väljamaksmiseks ja tagasinõudmiseks paratamatult, kuid tarbetult tehti. Ka 30-protsendiline karistus tahtliku teo või raske hooletuse korral ei tundu liiga karm, sest karistatakse karistatava teo eest, mis oleks võinud kahjustada oluliselt ümberkorraldamiskorda ja ühist turukorraldust, kusjuures karistuse olemasolu avaldab otsekohe hoiatavat mõju isikutele, keda niisugune käitumine ahvatleb. [34] Hooletusjuhtumi kvalifitseerimist raskeks või kergeks peab mõistagi tegema vastutav asutus igal üksikul juhtumil eraldi ning viga kvalifitseerimisel võib viia ebaproportsionaalse karistuseni, kuid siin on tegemist karistuse kohaldamise aspektiga, mida saab sellise kohtuliku kontrolli käigus, mida käesoleval juhul teostab eelotsusetaotluse esitanud kohus, [35] parandada, mitte määrusega nr 968/2006 ette nähtud karistussüsteemi iseloomustava tunnusega.

92. Viimaks ei ilmne diskrimineerimiskeelu põhimõtte osas eelotsusetaotlusest selgelt põhjused, miks siseriiklik kohus Euroopa Kohtult küsib, kas seda põhimõtet on rikutud. Ka Beneo-Orafti ei ole seda oma märkustes

33 – Vt 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs.* komisjon (EKL 2004, lk I-123, punkt 338).

34 – Karistus ei tundu tegelikult isegi liiga karm, sest see on ainult maksimaalselt 164,25 eurot (30% 547,50 eurost), samal ajal kui kvoodikohaselt koguselt endalt tuleb määruse nr 320/2006 artikli 11 lõike 2 alusel tasuda ajutist ümberkorraldusmakset summas 126,40 eurot tonni kohta.

35 – Tuleb märkida, et see kohus ei küsi Euroopa Kohtult, kuidas tuleks kvalifitseerida Beneo-Orafti käitumine käesoleval juhul. Ma ei aruta käesolevas ettepanekus seega seda aspekti, mida hindab siseriiklik kohus, hinnates faktilisi asjaolusid.

täpsustanud. Nagu märgib Belgia valitsus, ei näi miski viitavat sarnaste olukordade erinevale või erinevate olukordade samasugusele käsitamisele, [36] ükskõik kas asjaomastes õigusaktides või viisi puhul, kuidas BIRB Beneo-Orafti konkreetset olukorda käsitas.

93. Kui vastavalt määruse nr 968/2006 artiklites 26 ja 27 ette nähtud abi tagasinõudmise ja rahalise karistuse kumuleerumine ei põhjusta liidu õiguse seisukohast probleemi, kas see on siis nii ka juhul, kui sama koguse suhtes püütakse kohaldada veel ka määruse nr 318/2006 artiklis 15 ette nähtud ülejäägimaksu, mille summa on kindlaks määratud määruse nr 967/2006 artikli 3 lõikes 1?

94. Esiteks, kas selle maksu ja määruse nr 968/2006 artiklis 27 ette nähtud rahalise karistuse kumuleerumine kujutab endast topeltkaristust sama teo eest sama õigushüve kaitsmise eesmärgil, mis on niisugusena *non bis in idem*-põhimõtte kohaselt keelatud?

95. Selles osas tundub mulle kõigepealt, et maks ülejäägilt on tõesti karistus. Vastupidi kvoodi piires toodetud kogustelt tasuda tulevale ajutisele ümberkorraldusmaksule, mis on nähtud ette määruse nr 320/2006 artiklis 11 ja mille sõnaselge eesmärk on rahastada ümberkorraldamismeetmeid, [37] kantakse maks ülejäägilt liidu üldeelarvesse ning selle eesmärk on ennetada turgu kahjustavate ülearuste koguste kuhjumist, kusjuures see tuleb määrata piisavalt kõrge, et see oleks hoiatav. [38] Need omadused muudavad selle maksu karistuseks, mille eesmärk on karistada kvoodivälise toodangu eest, täpselt samuti nagu määruse nr 968/2006 artiklis 27 ette nähtud karistusega karistatakse selle eest, et ettevõtja ei täitnud kohustusi, mis ta ümberkorraldamisabi saamiseks võttis.

96. Muidugi ei ole tegemist mitte kriminaal-, vaid halduskaristustega. Niisugused halduskaristused kuuluvad aga üldiselt määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 [39] ja eelkõige selle määruse artikli 5 kohaldamisalasse, milles võetakse selle põhjenduse 10 kohaselt arvesse *non bis in idem*-põhimõtet – põhimõtet, mida on pealegi „kohtupraktikas tunnustatud kui ühenduse õiguse aluspõhimõtet”. [40]

36 – Vt eelkõige 30. septembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-133/09: Uzonyi (EKL 2010, lk I-8747, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

37 – Vt selle määruse põhjendus 4.

38 – Vt määruse nr 318/2006 põhjendus 18 ja artikli 15 lõige 2 ning määruse nr 967/2006 põhjendus 3.

39 – Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, lk 1; ELT eriväljaanne 01/01, lk 340).

40 – 9. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-436/04: van Esbroeck (EKL 2006, lk I-2333, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika). Vt ka kohtujurist Sharpstoni ettepanek kohtuasjas C-467/04: Gasparini jt, milles otsus tehti 28. septembril 2006 (EKL 2006, lk I-9199, punktid 80 ja 81).

97. Lisaks puudutab see topeltkaristus mitte ainult sama isikut, vaid ka sama käitumist. Kuigi seda käsitatakse kahel erineval viisil (kõigepealt kvoodist loobumise kohustuse täitmata jätmisena ja seejärel ületoodangu-na), on käitumine mõlemal juhul sama ja seisneb selles, et toodetakse kogus, mis ei mahu lubatud kvoodi piiresse. Pealegi kaitstakse mõlemal juhul õiguslikku huvi,[41] mida taotletakse uute õigusnormidega ja milleks on tootmise piiramine suhkrusektori turgudel.

98. Ma järeldan, et sellega, kui kumuleeruvad määruse nr 318/2006 artiklis 15 ette nähtud maks ülejäägilt ja määruse nr 968/2006 artiklis 27 ette nähtud rahaline karistus, rikutakse *non bis in idem*-põhimõtet.

99. Veel tuleb täpsustada, et selle põhimõtte kahest aspektist, milleks on topeltmenetluse keeld[42] ja topeltkaristamise keeld,[43] on käesolevas kohtuasjas asjakohane teine. Kuigi BIRB algatas Beneo-Orafti suhtes kaks menetlust, on liidu õiguses oluline kahe karistuse kumuleerumise keeld, sõltumata menetlusküsimustest. Topeltkaristamise keeld, mille kohaselt tuleb juhul, kui samade faktiliste asjaolude eest võib määrata ka teise karistuse, arvesse võtta esimese määratud karistuse taset, kuulub Euroopa Kohtu praktikas[44] aga ka proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamisalasse, millele Beneo-Orafti samuti tugines.

100. Rahaline karistus, mida BIRB Beneo-Oraftile määruse nr 968/2006 artikli 27 alusel nõudis, on 136,33 eurot toodetud tonni kohta.[45] Ülejäägimaks on 500 eurot toodetud tonni kohta. Topeltkaristamise keelu tõttu tuleb seega kohaldada ainult maksu ülejäägilt – nendest kahest karistusest rangemat, mis on kergema suhtes ülimuslik.

41 – Tuleb märkida, et karistusõiguses on Euroopa Kohus alates 11. veebruari 2003. aasta otsusest liidetud kohtuasjades C-187/01 ja C-385/01: Gözütok ja Brügge (EKL 2003, lk I-1345) loobunud nõudest, et *non bis in idem*-põhimõtte kohaldamisel peab olema tegemist sama õigushuvi kaitsmisega, ning sama lähenemisviisi valis Euroopa Inimõiguste Kohus oma 10. veebruari 2009. aasta otsuses Sergueï Zolotoukhine *vs.* Venemaa.

42 – Mida väljendab täpsemalt ütlus *nemo debet bis vexari* või *bis de eadem re ne sit actio*, mida germaani õiguses tuntakse nime *Erledigungsprinzip* all – termin, millega rõhk asetatakse sellele, et esimene lõpuleviidud menetlus lõpetab menetluse.

43 – Mida väljendab täpsemalt ütlus *nemo debet bis puniri pro uno delicto*, mida germaani õiguses tuntakse nime *Anrechnungsprinzip* all – termin, mis viitab pigem karistuste „arvestamise" ideele, st kergema karistuse arvessevõtmisele raskema karistuse määramisel samade faktiliste asjaolude eest.

44 – Vt 18. novembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 137/85: Maizena (EKL 1987, lk 4587, punkt 19 jj). Vt ka 18. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-397/03 P: Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon (EKL 2006, lk I-4429, punkt 37 jj).

45 – Vt käesoleva ettepaneku punktis 53 toodud tabel. Tegemist on summaga, mis võrdub 30 protsendiga Beneo-Orafti saadud abist, mis moodustas 83% kogusummast 547,50 eurot tonni kohta. Ma arvan siiski, et õige arvestuse korral saadaks veelgi väiksem summa (vt käesoleva ettepaneku punktid 110 jj).

101. Jääb veel kontrollida, kas ülejäägimaksu tasemega ei rikuta iseenesest proportsionaalsuse põhimõtet.

102. Ma ei arva nii. Suhkrusektori reformi eesmärk on kehtestada ranged ja vähendatud tootmiskvoodid, et säilitada turu tasakaal ja stabiilsus liidus ning järgida kohustusi, mis liit on rahvusvahelisel tasandil võtnud. Selleks tuleb ära hoida, et toodetakse kvoodiväliseid koguseid, mis turgu häirivad. Maks (mida – nagu rõhutas kohtuistungil eelkõige komisjon – ei ole vaja tasuda, kui asjaomane kogus on mõeldud teatavateks kindlateks otstarveteks [46]) määratakse sama suur nagu väljastpoolt pärit suhkru impordimaks. Niisugune tase avaldab väga selget hoiatavat mõju, samal ajal kui tootjale makstakse maailmaturuhinda, mis ei näi kujutavat endast ebaproportsionaalset karistust, eriti kui võtta arvesse, et selle tegelik mõju on alla 500 euro, sest sellega asendatakse ajutine ümberkorraldusmakse summas 126,40 eurot tonni kohta, mida võetakse kvoodikohaselt toodangult. [47] Asjaolu, et toodang on kvoodist suurem kas sellepärast, et tootja ületas kvoodi, või siis seetõttu, et tal ei olnudki kvooti või ta loobus sellest, ei ole seejuures oluline.

46 – Vt määruse nr 318/2006 artiklid 12–15 ja määruse nr 967/2006 artikli 4 lõige 1.

47 – Määruse nr 320/2006 artikli 11 lõige 2.

103. Ma järeldan selles osas niisiis, et kui ettevõtja tootis seepärast, et ei järginud kohustust oma kvoodist loobuda, kvoodivälise koguse, kujutab loobumise eest vastutasuks antud ümberkorraldamisabi tagasinõudmine põhjendamatult makstud summa tagastamist, mille kumuleerumine rahalise karistusega ei ole keelatud ühegi liidu õiguspõhimõtte kohaselt. Seevastu kahe samaaegse karistuse kohaldamine sama toodangu eest on keelatud *non bis in idem*-põhimõttega, mille tõttu tuleb kohaldada ainult rangeimat kahest karistusest.

D. *Tagasinõutava summa arvutamine*

104. Jääb veel vastata küsimusele, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus sõnastas oma neljanda küsimuse teises osas. See on küsimus, kuidas arvutada tagasinõutav summa (millele võidakse sõltuvalt juhtumist lisada 10% või 30%), kui ettevõtja ei täitnud ühte või mitut kohustust, mille ta vastutasuks saadud abi eest võttis. Kas eelkõige siis, kui asjaomane ettevõtja tootis teatava koguse, kuigi oli oma põhikvoodist loobunud, tuleb selle summa arvutamise puhul arvesse võtta tootmisseadmete demonteerimise kulusid, põhikvoodist loobumisega kaasnevaid kahjumeid ja/või asjaolu, et üleminekukvoot puudutab ainult turustusaastat 2006/2007? Ning kas juhul, kui neid arvesse ei võeta, võib

olla tegemist proportsionaalsuse põhimõtte rikkumisega?

105. Kui neljanda küsimuse esimene osa, mida ma eespool käsitlesin, kerkib sõnaselgelt juhul, kui vastus kolmandale küsimusele on eitav (st võimaluse korral, mida ma pooldan ja mil asjaomane ettevõtja ei saa kasutada üleminekukvooti, kui ta on taotlenud ümberkorraldamisabi), näib, et neljanda küsimuse teises osas võetakse aluseks olukord, mille puhul ettevõtja sai kõnesolevat abi ja kasutas oma üleminekukvooti.

106. Kui järeldada – nagu soovitasin mina –, et pärast 2006. aasta 1. oktoobrit toodetud kogus ei saanud kuuluda üleminekukvoodi alla, kui asjaomane ettevõtja oli – nagu käesolevas kohtuasjas – loobunud kogu oma põhikvoodist, siis järeldub sellest siiski, et see toodang peab kuuluma põhikvoodi, mitte üleminekukvoodi alla.

107. Selles olukorras näib BIRBi lähenemine, mille Belgia valitsus oma kirjalikes märkustes heaks kiitis, esmapilgul loogiline. Määruse nr 968/2006 artikli 26 lõige 1 kohustab tagasi nõudma „[antud abi] asjaomas(t)e kohustus(t)e osas", mis ettevõtjal eelkõige vastavalt ümberkorraldamiskavale on, kuid mida ei täidetud. BIRB leidis peamiselt, et tagasinõutav summa vastas abi summale, mille Beneo-Orafti sai iga tonni eest, millest ta oli loobunud, korrutatuna tonnide arvuga, mis ta turustusaastal 2006/2007 tegelikult tootis.

108. Beneo-Orafti märgib siiski, et tootmisest loobumise eest antava abi summa on diferentseeritud määruse nr 320/2006 artikli 3 lõigete 1 ja 5 alusel kohustuste põhjal, mis on võetud tootmisseadmete osas seoses loobumisega (täielik demonteerimine, osaline demonteerimine või oma seadmete mittekasutamine). Kui tegemist on loobumisega ilma demonteerimiseta, on abi 255,50 eurot tonni kohta. Loobumise korral koos osalise demonteerimisega suurendatakse seda summat 292 euro võrra tonni kohta ja see on 547,50 eurot tonni kohta, et see hüvitaks demonteerimiskulud, ning loobumise korral koos seadmete täieliku demonteerimisega suurendatakse seda summat veel 182,50 euro võrra tonni kohta ja see on 730 eurot tonni kohta, et arvesse oleks võetud suuremat kulu, mis kaasneb täieliku demonteerimisega. Beneo-Orafti sõnul peaks juhul, kui ettevõtja ei täida oma toodangust loobumise kohustust, kuid täidab demonteerimiskohustust, tagasinõutav summa olema selle loogika kohaselt 255,50 eurot tonni kohta ning selle puhul ei

tohiks arvesse võtta abi osa, mis oli mõeldud demonteerimiskulude hüvitamiseks.

109. Komisjon aga leiab, et mõlemad lähenemisviisid on teiste hulgas lubatud,[48] kuid lõpuks määravad täpse arvutusviisi kindlaks pädevad siseriiklikud asutused, tingimusel et see vastab objektiivsetele kriteeriumidele ja sellega ei rikuta ühtegi liidu õiguse üldpõhimõtet, eelkõige tõhususe ja võrdväärsuse põhimõtteid ning proportsionaalsuse põhimõtet.

110. Mina omalt poolt pean asjakohaseks vastuväiteid, mille Beneo-Orafti selles osas esitas. Saadava abi summa diferentseerimine selle põhjal, missugune kohustus võeti seoses tootmisseadmetega, kaldub näitama, et see summa vastab ainult osaliselt kvoodist loobumisele kui niisugusele. Määruse nr 968/2006 artikli 26 lõikest 1 ilmneb selgelt, et tagasinõutav abi vastab „[antud abile] asjaomas(t)e kohustus(t)e osas [[49]]", mida ei täidetud. Kui kohustus, mida ei järgitud, puudutab ainult tootmist, mitte seadmete demonteerimist, tuleb abi tagasi nõuda, järgides abi jaotumist nende kahe elemendi vahel. Määruse nr 320/2006 artikli 3 lõigetest 1 ja 5 võib tuletada, et tootmisest loobumise korral koos asjaomaste seadmete osalise demonteerimise kohustusega on loobumise eest antava abi osaks 255,50 eurot tonni kohta,[50] millele võidakse sõltuvalt juhtumist lisada 10% või 30%. Kui täidetakse seadmete osas võetud kohustusi, näib nendele kohustustele vastava abi osa tagasinõudmine olevat vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega, mis ei ole mitte ainult liidu õiguse üldpõhimõte, vaid on sisse kirjutatud – vähemalt varjatult – ka määruse nr 968/2006 artikli 26 lõikesse 1.

111. Lisaks on see lähenemisviis vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega, sest see viib selleni, et mõlemat ettevõtjate rühma, mis on materiaalselt erinevad (nii neid ettevõtjaid, kes ei täitnud ühtegi võetud kohustust, kui ka neid, kes jätsid täitmata ainult kohustuse loobuda kõnesoleval turustusaastal tootmisest),

48 – Kuigi oma kirjalikus vastuses Euroopa Kohtu esitatud küsimusele näib ta oma arutluskäiku selgitamata leidvat, et Beneo-Orafti välja pakutud arvutusviis lubab tagasi nõuda 292 eurot, mitte 255,55 eurot tonni kohta.

49 – Kui sõnad „conformément à", mis on selles kontekstis valitud, võivad prantsuskeelses versioonis tunduda veidi mitmetähenduslikud, on teistes keeleversioonides nende tähendus edasi antud selgemini, nt inglise keeles („the part of the aid granted *in respect of* the commitment(s) concerned") või hispaania keeles („la parte de la ayuda concedida *correspondiente al* compromiso o compromisos en cuestión") (mõlemal juhul kohtujuristi kursiiv).

50 – Summa, mida võib olla vaja käesoleval juhul alandada, arvestades, et Beneo-Oraftile anti ainult 83% abi kogusummast.

koheldakse samamoodi. Sellest tuleneb isegi, et niipea kui ei täidetud ainult ühte kohustust, õhutatakse ettevõtjaid jätma täitmata kõik oma kohustused.

112. Sellest järeldub minu arvates, et kui ümberkorraldamisabi tuleb tagasi nõuda, sest ei täidetud ainult ühte osa kohustustest, mis vastutasuks selle abi andmise eest võeti, siis tuleb tagasi nõuda ainult abi see osa, mis vastab kohustustele, mida ei järgitud. Niisugusel juhul nagu käesolevas kohtuasjas, mil on tegemist üksnes kohustusega loobuda tootmisest, ei tule eelotsusetaotluse esitanud kohtu mainitud demonteerimiskulusid arvutamisel arvesse võtta. Selles osas võib lisaks märkida, et antava abi summa on kindel ega sõltu seega nende kulude suurusest.

113. Komisjoni lähenemisviisi osas ei näi mulle mõeldav, et siseriiklikel ametiasutustel üksi lastakse otsustada niisuguste summade arvutamise üle, mis kuuluvad liidu eelarvest pärit abi hulka ning tuleb liidu õiguse kohaselt tagasi nõuda või maha arvata ning selle eelarvesse tagasi maksta, ning seda enam, et vastates kirjalikult ühele Euroopa Kohtu esitatud küsimusele, tsiteerib komisjon „paljude võimalike valemite hulgas" nelja arvutusviisi, mis annavad neli väga erinevat tulemust, millest kõige väiksem on 8 103 292 eurot ja suurim 59 679 771 eurot, nii et teine on esimesest 7,36 korda suurem. Ainuüksi võimalus, et erinevates liikmesriikides võidakse objektiivselt võrreldavates olukordades tootjatelt tagasi nõuda nii erinevad summad, näib olevat võrdse kohtlemise põhimõtte ilmselge rikkumine.

114. Beneo-Orafti muude argumentide osas, mis käsitlevad põhikvootidest loobumisega kaasnevat kahjumit ja üleminekukvootide ajalist täpsust, ma nii veendunud ei ole.

115. Esiteks väidab Beneo-Orafti, et kvoot, millest ta loobus, puudutab mitte üksnes turustusaasta 2006/2007 toodangut, vaid ka kaheksa järgmise turustusaasta oma, st toodanguid turustusaastani 2014/2015.[51] Abi osa, mis vastab turustusaasta 2006/2007 põhikvoodile, moodustab seega ainult üheksandiku kogukvoodist, ning tagasi tuleks nõuda üksnes see üheksandik, kui loobumiskohustuse täitmata jätmine puudutab ainult seda turustusaastat. Mulle tundub see arutluskäik siiski ekslik. Abi ei anta igal aastal vastutasuks asjaomasel turustusaastal täidetud kohustuste eest, seda antakse üks kord ja lõplikult vastutasuks tootmisest loobumise kohustuse eest (millega võib kaasneda kohustus seadmed demonteerida) ning see kehtib kõikidel järgmistel turustusaastatel pärast seda, mil see kohustus jõustub.[52] Igasugune toodang,

51 – Määruse nr 318/2006 artikkel 46.

52 – Määruse nr 320/2006 artikli 3 lõige 2.

mille puhul ei täideta kohustust, annab õiguse sellele vastav abi tagasi nõuda. Lisaks ilmneb määruse nr 318/2006 artiklist 10 selgelt, et ei ole mingit tagatist, et turustusaastaks 2006/2007 eraldatud kvoot jääb juhul, kui sellest ei loobuta, järgmistel turustusaastatel samaks. Vastupidi, seda tuleb kindlasti vähendada alates turustusaastast 2010/2011.

116. Teiseks tuletab Beneo-Orafti mõned argumendid sellest, et üleminekukvoodid puudutavad ainult ühte turustusaastat, samal ajal kui põhikvoodid (kui nendest ei loobuta) puudutatavad kõiki turustusaastaid, mil kohaldatakse määrust nr 318/2006. Need argumendid ei näi mulle asjakohased, sest ma arvan, et vaidlusalune kogus, mis toodeti pärast 2006. aasta 1. oktoobrit, ei saa kuuluda üleminekukvoodi alla.

117. Ma leian seega, et kui ümberkorraldamisabi tuleb tagasi nõuda seepärast, et ei täidetud ainult ühte osa kohustustest, mis vastutasuks selle abi andmise eest võeti, tuleb tagasi nõuda ainult see osa abist, mis vastab kohustustele, mida ei täidetud.

V. Ettepanek

118. Tuginedes eelnevale, teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Tribunal de première instance de Bruxellesi esitatud küsimustele järgmiselt:

„Nõukogu 20. veebruari 2006. aasta määruse (EÜ) nr 318/2006 suhkrusektori turgude ühise korralduse kohta, nõukogu 20. veebruari 2006. aasta määruse (EÜ) nr 320/2006 (millega luuakse ajutine kava suhkrutööstuse ümberkorraldamiseks ühenduses ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta), komisjoni 27. märtsi 2006. aasta määruse (EÜ) nr 493/2006 (millega kehtestatakse üleminekumeetmed suhkrusektori turgude ühise korralduse reformi raames ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 1265/2001 ja (EÜ) nr 314/2002), komisjoni 29. juuni 2006. aasta määruse (EÜ) nr 967/2006 (millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 318/2006 (kvooti ületava suhkrutoodangu kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad), ning komisjoni 27. juuni 2006. aasta määruse nr 968/2006 (millega kehtestatakse

ühenduse suhkrutööstuse ümberkorraldamise ajutise kava loomist käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 320/2006 üksikasjalikud rakenduseeskirjad) asjakohaseid sätteid tuleb tõlgendada nii, et:

– ettevõtjal, kellel oli turustusaastal 2006/2007 põhikvoot ja üleminekukvoot ning kes loobus oma põhikvoodist, oli õigus toota kuni 2006. aasta 30. septembrini oma üleminekukvoodi piires, ilma et see rikuks tema põhikvoodist loobumise tingimusi ja ta kaotaks õiguse saada selle loobumise tulemusena ümberkorraldamisabi, kuid igasugust tootmist alates 2006. aasta 1. oktoobrist tuli pidada põhikvoodist loobumise käigus võetud kohustuste rikkumiseks;

– kvoodist loobumise kohustus, mille ümberkorraldamisabi taotlev ettevõtja võttis turustusaasta 2006/2007 puhul, muutus sellele ettevõtjale siduvaks niipea, kui ta pidi keskmiselt teadliku ettevõtjana teadma, et talle antakse sellele kohustusele vastav abi;

– kui ettevõtja tootis seepärast, et ei järginud kohustust oma kvoodist loobuda, kvoodivälise koguse, kujutab loobumise eest vastutasuks antud ümberkorraldamisabi tagasinõudmine põhjendamatult makstud summa tagastamist, mille kumuleerumine rahalise karistusega ei ole keelatud ühegi liidu õiguspõhimõtte kohaselt. Seevastu kahe samaaegse karistuse kohaldamine sama toodangu eest on keelatud *non bis in idem*-põhimõttega, mille tõttu tuleb kohaldada ainult rangeimat kahest karistusest;

– kui ümberkorraldamisabi tuleb tagasi nõuda seepärast, et ei täidetud ainult ühte osa kohustustest, mis vastutasuks selle abi andmise eest võeti, tuleb tagasi nõuda ainult see osa abist, mis vastab kohustustele, mida ei täidetud."